

Vergaderjaar 2017–2018

**34 775 VIII****Vaststelling van de begrotingsstaten van het  
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en  
Wetenschap (VIII) voor het jaar 2018****Nr. 13****TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING**

Ontvangen 3 november 2017

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:  
De begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en  
Wetenschap (VIII) voor het jaar 2018 (Kamerstukken II, 2017–2018, 34 775,  
nr. 1) komt te luiden:

**(Bedragen x € 1.000)****Vaststelling van de begrotingsstaten van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2018**

| Artikel | Omschrijving                                     | Verplich-<br>tingen | Uitgaven          | Ontvangsten      |
|---------|--------------------------------------------------|---------------------|-------------------|------------------|
|         | <b>Totaal</b>                                    | <b>39.829.302</b>   | <b>40.235.779</b> | <b>1.380.627</b> |
|         | <b>Onderwijs, Cultuur en Wetenschap</b>          |                     |                   |                  |
| 4       | Middelbaar beroepsonderwijs                      | 4.449.579           | 4.496.879         | 3.000            |
| 6       | Hoger beroepsonderwijs                           | 3.215.709           | 3.140.498         | 1.213            |
| 7       | Wetenschappelijk onderwijs                       | 4.753.943           | 4.696.066         | 16               |
| 8       | Internationaal beleid                            | 11.116              | 11.716            | 99               |
| 11      | Studiefinanciering                               | 5.373.215           | 5.373.215         | 896.901          |
| 12      | Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten | 89.501              | 89.501            | 2.415            |
| 13      | Lesgeld                                          | 6.555               | 6.555             | 238.269          |
| 14      | Cultuur                                          | 388.142             | 777.883           | 494              |
| 16      | Onderzoek en wetenschapsbeleid                   | 1.027.309           | 1.008.396         | 101              |
| 25      | Emancipatie                                      | 5.831               | 15.444            | 0                |
| 91      | Nominaal en onvoorzien                           | 269.682             | 269.682           | 0                |
| 95      | Apparaatskosten                                  | 252.663             | 252.663           | 567              |
|         | <b>Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media</b>   |                     |                   |                  |
| 1       | Primair onderwijs                                | 10.465.757          | 10.465.757        | 17.661           |
| 3       | Voortgezet onderwijs                             | 8.350.551           | 8.460.939         | 7.391            |
| 9       | Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid                | 180.323             | 181.159           | 6.000            |
| 15      | Media                                            | 989.426             | 989.426           | 206.500          |

## TOELICHTING

### Algemeen

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media is verantwoordelijk voor artikel 1 Primair onderwijs, Artikel 3 Voortgezet onderwijs, Artikel 9 Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid en Artikel 15 Media. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap is verantwoordelijk voor de overige artikelen. De verdeling van de beleidsterreinen is vastgelegd in de portefeuilleverdeling van Kabinet Rutte III<sup>1</sup>.

De volgende maatregelen, die in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte III zijn opgenomen met betrekking tot het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, zijn in deze nota van wijziging verwerkt: G46 doelmatiger onderwijs, G47 terugdraaien taakstelling OCW, G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO en G50 10-jaarsrente studievoorschot. Daarnaast is de hervorkaveling van Groen Onderwijs (van artikel 7 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat) in deze nota van wijziging verwerkt. Maatregel G34 modernisering cao primair onderwijs is reeds verwerkt via een nota van wijziging (Kamerstukken II, 2017–2018, 34 775 VIII, nr. 5). Eventuele budgettaire gevolgen van de uitwerking van de rolverdeling en samenwerking tussen LNV en OCW worden verwerkt bij komende Voorjaarsnota.

Bij maatregel G46 doelmatiger onderwijs dient opgemerkt te worden dat het de technische verwerking betreft. Het streven is om bij de invulling van de besparingen over en binnen alle onderwijssectoren (inclusief onderzoek), het primaire proces zo veel mogelijk te ontzien. Bij het invullen van de maatregel worden alle onderwijssectoren (inclusief onderzoek) betrokken.

De overige maatregelen met betrekking tot het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap worden op een later moment in de begroting verwerkt, door middel van een nota van wijziging of een suppletoire begroting.

De volgende ombuigingen en beleidsintensiveringen uit het Regeerakkoord worden verwerkt per artikel in de begroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap:

(Bedragen x € 1.000)

#### Ombuigingen en beleidsintensiveringen uit het Regeerakkoord voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

|         |                                                              | 2018    | 2019     | 2020     | 2021     | 2022     |
|---------|--------------------------------------------------------------|---------|----------|----------|----------|----------|
| Art.nr. | <b>Uitgaven</b>                                              |         |          |          |          |          |
| 1       | G46 Doelmatiger onderwijs                                    | – 6.666 | – 30.664 | – 45.663 | – 60.996 | – 60.996 |
| 3       | G46 Doelmatiger onderwijs                                    | – 5.171 | – 23.786 | – 35.420 | – 47.313 | – 47.313 |
| 4       | G46 Doelmatiger onderwijs                                    | – 2.754 | – 12.666 | – 18.862 | – 25.195 | – 25.195 |
| 6       | G46 Doelmatiger onderwijs                                    | – 1.913 | – 8.800  | – 13.104 | – 17.503 | – 17.503 |
| 7       | G46 Doelmatiger onderwijs                                    | – 2.854 | – 13.129 | – 19.551 | – 26.116 | – 26.116 |
| 16      | G46 Doelmatiger onderwijs                                    | – 642   | – 2.955  | – 4.400  | – 5.877  | – 5.877  |
| 91      | G47 Terugdraaien taakstelling OCW                            | 244.000 | 415.000  | 410.000  | 338.000  | 183.000  |
| 6       | G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO                     | 46.602  | 111.100  | 110.266  | 112.527  | 111.079  |
| 7       | G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO                     | 21.398  | 52.900   | 53.734   | 56.473   | 57.921   |
| 95      | G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO (uitvoeringskosten) | 2.000   | 1.000    | 1.000    | 1.000    | 1.000    |
| 3       | Hervorkaveling Groen onderwijs                               | 342.964 | 330.207  | 317.445  | 309.474  | 308.160  |
| 4       | Hervorkaveling Groen onderwijs                               | 173.943 | 164.298  | 160.087  | 156.887  | 151.499  |

<sup>1</sup> <https://www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/portefeuilleverdelingkabinetrutteiii.pdf>

**Ombuigingen en beleidsintensiveringen uit het Regeerakkoord voor het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap**

|                                  |                                   | 2018    | 2019    | 2020    | 2021    | 2022    |
|----------------------------------|-----------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|
| 6                                | Herverkaveling Groen onderwijs    | 90.648  | 93.698  | 96.658  | 99.059  | 101.168 |
| 7                                | Herverkaveling Groen onderwijs    | 193.712 | 195.140 | 198.643 | 202.386 | 206.910 |
| 95                               | Herverkaveling Groen onderwijs    | 530     | 530     | 530     | 530     | 530     |
| <b>Niet-belastingontvangsten</b> |                                   |         |         |         |         |         |
| 11                               | G50 10-jaarsrente studievoorschot | 0       | 0       | 0       | 0       | 0       |
| 3                                | Herverkaveling Groen onderwijs    | 30      | 30      | 30      | 30      | 30      |

**Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen**

In deze toelichting worden de mutaties per artikel voorzien van een toelichting.

Er volgen uit het Regeerakkoord geen negatieve bijstellingen op reeds aangegane verplichtingen.

*Artikel 1: Primair onderwijs*

Dit artikel wordt in 2018 met € 6,7 miljoen verlaagd. Dit wordt veroorzaakt door; regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 6,7 miljoen).

*Artikel 3: Voortgezet onderwijs*

Dit artikel wordt in 2018 met € 337,8 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;  
de herverkaveling van Groen onderwijs (€ 343,0 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;  
regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 5,2 miljoen).

*Artikel 4: Middelbaar beroepsonderwijs*

Dit artikel wordt in 2018 met € 171,2 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;  
de herverkaveling van Groen onderwijs (€ 173,9 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;  
regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 2,8 miljoen).

*Artikel 6: Hoger beroepsonderwijs*

Dit artikel wordt in 2018 met € 135,4 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;  
de herverkaveling van Groen onderwijs (€ 90,6 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;  
regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 1,9 miljoen);  
regeerakkoord maatregel G49 Halvering collegegeld (€ 46,6 miljoen).

*Artikel 7: Wetenschappelijk onderwijs*

Dit artikel wordt in 2018 met € 212,3 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;

de herverkaveling van Groen onderwijs (€ 193,7 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;  
 regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 2,9 miljoen);  
 regeerakkoord maatregel G49 Halvering collegegeld (€ 21,4 miljoen).

#### *Artikel 16: Onderzoek en wetenschapsbeleid*

Dit artikel wordt in 2018 met € 0,6 miljoen verlaagd. Dit wordt veroorzaakt door;  
 regeerakkoord maatregel G46 Doelmatiger onderwijs (€ – 0,6 miljoen).

#### *Artikel 91: Nominaal en onvoorzien*

Dit artikel wordt in 2018 met € 244,0 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;  
 regeerakkoord maatregel G47 Terugdraaien taakstellingen OCW (€ 244,0 miljoen).

#### *Artikel 95: Apparaatskosten*

Dit artikel wordt in 2018 met € 2,5 miljoen verhoogd. Dit wordt veroorzaakt door;  
 de herverkaveling van Groen onderwijs (€ 0,5 miljoen) van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;  
 regeerakkoord maatregel G49 Halvering collegegeld (€ 2,0 miljoen).

### **Meerjarige doorwerking**

In de onderstaande tabellen worden per artikel de standen ontwerpbegroting 2018 vóór nota van wijziging, de mutaties in het kader van het regeerakkoord en de herverkaveling en de standen ontwerpbegroting 2018 na nota van wijziging meerjarig opgenomen.

### **Meerjarige doorwerking verplichtingen**

(Bedragen x € 1.000)

| Artikel | Omschrijving                                                          | 2018              | 2019              | 2020              | 2021              | 2022              |
|---------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| 1       | Primair onderwijs                                                     |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                  | 10.472.423        | 10.356.120        | 10.306.756        | 10.254.789        | 10.204.540        |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>          | – 6.666           | – 30.664          | – 45.663          | – 60.996          | – 60.996          |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                    | <b>10.465.757</b> | <b>10.325.456</b> | <b>10.261.093</b> | <b>10.193.793</b> | <b>10.143.544</b> |
| 3       | Voortgezet onderwijs                                                  |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                  | 8.011.153         | 8.036.388         | 7.935.939         | 7.786.282         | 7.791.761         |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat(XIII)</i>  | 368.355           | 354.735           | 345.933           | 333.112           | 330.289           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>          | – 28.957          | – 35.420          | – 47.313          | – 47.313          | – 47.313          |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                    | <b>8.350.551</b>  | <b>8.355.703</b>  | <b>8.234.559</b>  | <b>8.072.081</b>  | <b>8.074.737</b>  |
| 4       | Middelbaar beroepsonderwijs                                           |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                  | 4.278.330         | 4.444.953         | 4.448.112         | 4.418.147         | 4.415.883         |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i> | 186.669           | 177.587           | 176.365           | 175.462           | 171.772           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>          | – 15.420          | – 18.862          | – 25.195          | – 25.195          | – 25.195          |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                    | <b>4.449.579</b>  | <b>4.603.678</b>  | <b>4.599.282</b>  | <b>4.568.414</b>  | <b>4.562.460</b>  |
| 6       | Hoger beroepsonderwijs                                                |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                  | 2.967.916         | 2.952.926         | 3.061.918         | 3.033.307         | 3.097.897         |

| Artikel | Omschrijving                                                                | 2018              | 2019              | 2020              | 2021              | 2022              |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 100.804           | 103.827           | 99.552            | 97.047            | 98.603            |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 10.713          | - 13.104          | - 17.503          | - 17.503          | - 17.503          |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i> | 157.702           | 110.266           | 112.527           | 111.079           | 113.831           |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>3.215.709</b>  | <b>3.153.915</b>  | <b>3.256.494</b>  | <b>3.223.930</b>  | <b>3.292.828</b>  |
| 7       | Wetenschappelijk onderwijs                                                  |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 4.493.538         | 4.513.933         | 4.615.408         | 4.659.003         | 4.700.347         |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 202.090           | 203.845           | 207.634           | 212.222           | 217.110           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 15.983          | - 19.551          | - 26.116          | - 26.116          | - 26.116          |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i> | 74.298            | 53.734            | 56.473            | 57.921            | 60.169            |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>4.753.943</b>  | <b>4.751.961</b>  | <b>4.853.399</b>  | <b>4.903.030</b>  | <b>4.951.510</b>  |
| 16      | Onderzoek en wetenschapsbeleid                                              |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 1.030.906         | 958.175           | 999.532           | 999.525           | 1.000.215         |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 3.597           | - 4.400           | - 5.877           | - 5.877           | - 5.877           |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>1.027.309</b>  | <b>953.775</b>    | <b>993.655</b>    | <b>993.648</b>    | <b>994.338</b>    |
| 91      | Nominaal en onvoorzien                                                      |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 25.682            | - 145.479         | - 139.900         | - 68.348          | 87.285            |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G47 Terugdraaien taakstelling OCW</i>        | 244.000           | 415.000           | 410.000           | 338.000           | 183.000           |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>269.682</b>    | <b>269.521</b>    | <b>270.100</b>    | <b>269.652</b>    | <b>270.285</b>    |
| 95      | Apparaatskosten                                                             |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 250.133           | 252.689           | 257.447           | 258.044           | 258.473           |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 530               | 530               | 530               | 530               | 530               |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i> | 2.000             | 1.000             | 1.000             | 1.000             | 1.000             |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>252.663</b>    | <b>254.219</b>    | <b>258.977</b>    | <b>259.574</b>    | <b>260.003</b>    |
| Totaal  | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap                             |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand voor nota van wijziging</b>                                        | 38.574.190        | 38.556.188        | 38.728.273        | 39.009.757        | 39.310.473        |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 858.448           | 840.524           | 830.014           | 818.373           | 818.304           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 81.336          | - 122.001         | - 167.667         | - 183.000         | - 183.000         |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G47 Terugdraaien taakstelling OCW</i>        | 244.000           | 415.000           | 410.000           | 338.000           | 183.000           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i> | 234.000           | 165.000           | 170.000           | 170.000           | 175.000           |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>39.829.302</b> | <b>39.854.711</b> | <b>39.970.620</b> | <b>40.153.130</b> | <b>40.303.777</b> |

### Meerjarige doorwerking uitgaven

(Bedragen x € 1.000)

| Artikel | Omschrijving                                                          | 2018              | 2019              | 2020              | 2021              | 2022              |
|---------|-----------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| 1       | Primair onderwijs                                                     |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                  | 10.472.423        | 10.356.120        | 10.306.756        | 10.254.789        | 10.204.540        |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>          | - 6.666           | - 30.664          | - 45.663          | - 60.996          | - 60.996          |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                    | <b>10.465.757</b> | <b>10.325.456</b> | <b>10.261.093</b> | <b>10.193.793</b> | <b>10.143.544</b> |
| 3       | Voortgezet onderwijs                                                  |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                  | 8.123.146         | 8.013.229         | 7.921.263         | 7.843.593         | 7.791.761         |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i> | 342.964           | 330.207           | 317.445           | 309.474           | 308.160           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>          | - 5.171           | - 23.786          | - 35.420          | - 47.313          | - 47.313          |

| Artikel | Omschrijving                                                                | 2018              | 2019              | 2020              | 2021              | 2022              |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>8.460.939</b>  | <b>8.319.650</b>  | <b>8.203.288</b>  | <b>8.105.754</b>  | <b>8.052.608</b>  |
| 4       | Middelbaar beroepsonderwijs                                                 |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 4.325.690         | 4.492.572         | 4.488.665         | 4.458.412         | 4.417.403         |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 173.943           | 164.298           | 160.087           | 156.887           | 151.499           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 2.754           | - 12.666          | - 18.862          | - 25.195          | - 25.195          |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>4.496.879</b>  | <b>4.644.204</b>  | <b>4.629.890</b>  | <b>4.590.104</b>  | <b>4.543.707</b>  |
| 6       | Hoger beroepsonderwijs                                                      |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 3.005.161         | 2.969.694         | 2.984.447         | 3.062.145         | 3.097.897         |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 90.648            | 93.698            | 96.658            | 99.059            | 101.168           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 1.913           | - 8.800           | - 13.104          | - 17.503          | - 17.503          |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i> | 46.602            | 111.100           | 110.266           | 112.527           | 111.079           |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>3.140.498</b>  | <b>3.165.692</b>  | <b>3.178.267</b>  | <b>3.256.228</b>  | <b>3.292.641</b>  |
| 7       | Wetenschappelijk onderwijs                                                  |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 4.483.810         | 4.493.381         | 4.542.330         | 4.634.112         | 4.701.467         |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 193.712           | 195.140           | 198.643           | 202.386           | 206.910           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 2.854           | - 13.129          | - 19.551          | - 26.116          | - 26.116          |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i> | 21.398            | 52.900            | 53.734            | 56.473            | 57.921            |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>4.696.066</b>  | <b>4.728.292</b>  | <b>4.775.156</b>  | <b>4.866.855</b>  | <b>4.940.182</b>  |
| 16      | Onderzoek en wetenschapsbeleid                                              |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 1.009.038         | 1.005.223         | 956.606           | 999.018           | 1.000.523         |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 642             | - 2.955           | - 4.400           | - 5.877           | - 5.877           |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>1.008.396</b>  | <b>1.002.268</b>  | <b>952.206</b>    | <b>993.141</b>    | <b>994.646</b>    |
| 91      | Nominaal en onvoorzien                                                      |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 25.682            | - 145.479         | - 139.900         | - 68.348          | 87.285            |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G47 Terugdraaien taakstelling OCW</i>        | 244.000           | 415.000           | 410.000           | 338.000           | 183.000           |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>269.682</b>    | <b>269.521</b>    | <b>270.100</b>    | <b>269.652</b>    | <b>270.285</b>    |
| 95      | Apparaatskosten                                                             |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                        | 250.133           | 252.689           | 257.447           | 258.044           | 258.473           |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 530               | 530               | 530               | 530               | 530               |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i> | 2.000             | 1.000             | 1.000             | 1.000             | 1.000             |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>252.663</b>    | <b>254.219</b>    | <b>258.977</b>    | <b>259.574</b>    | <b>260.003</b>    |
| Totaal  | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap                             |                   |                   |                   |                   |                   |
|         | <b>Stand voor nota van wijziging</b>                                        | 39.139.982        | 39.001.085        | 38.945.124        | 39.121.223        | 39.323.871        |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>       | 801.797           | 783.873           | 773.363           | 768.336           | 768.267           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G46 Doelmatiger onderwijs</i>                | - 20.000          | - 92.000          | - 137.000         | - 183.000         | - 183.000         |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G47 Terugdraaien taakstelling OCW</i>        | 244.000           | 415.000           | 410.000           | 338.000           | 183.000           |
|         | <i>Maatregel regeerakkoord nr. G49 Halvering collegegeld eerstejaars HO</i> | 70.000            | 165.000           | 165.000           | 170.000           | 170.000           |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                          | <b>40.235.779</b> | <b>40.272.958</b> | <b>40.156.487</b> | <b>40.214.559</b> | <b>40.262.138</b> |

## Meerjarige doorwerking ontvangsten

(Bedragen x € 1.000)

| Artikel | Omschrijving                                                          | 2018             | 2019             | 2020             | 2021             | 2022             |
|---------|-----------------------------------------------------------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| 3       | Voortgezet onderwijs                                                  |                  |                  |                  |                  |                  |
|         | <b>Stand vóór nota van wijziging</b>                                  | 7.361            | 7.361            | 7.361            | 7.361            | 7.361            |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i> | 30               | 30               | 30               | 30               | 30               |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                    | <b>7.391</b>     | <b>7.391</b>     | <b>7.391</b>     | <b>7.391</b>     | <b>7.391</b>     |
| Totaal  | Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap                       |                  |                  |                  |                  |                  |
|         | <b>Stand voor nota van wijziging</b>                                  | 1.380.597        | 1.414.621        | 1.487.563        | 1.554.243        | 1.633.157        |
|         | <i>Overheveling van begroting Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i> | 30               | 30               | 30               | 30               | 30               |
|         | <b>Stand na nota van wijziging</b>                                    | <b>1.380.627</b> | <b>1.414.651</b> | <b>1.487.593</b> | <b>1.554.273</b> | <b>1.633.187</b> |

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,  
I.K. van Engelshoven

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,  
A. Slob